

FORUM

SCRISORI CATRE REDACTIE/ LETTERS TO THE EDITOR

Opiniile exprimate în cadrul acestei rubrici, care reprezintă în opinia colectivului de redacție un forum deschis tuturor specialiștilor, reprezintă strict opiniile autorilor și nu angajează în nici un fel răspunderea colectivului de Redacție a Revistei Române de Medicină Legală.

Expertiza medico-legală pentru amânarea sau întreruperea executării pedepsei pe motive medicale – argumente pro și contra efectuării acesteia în cadrul instituțiilor de medicină legală

Camelia Buhaș, Gabriel Mihalache, Claudia Pusta

Abstract: The forensic expertise for delay or interruption of the execution of jail sentence on medical reasons – arguments on and against in the institutions of forensic medicine: Lately, voices from the Institutions of Forensic Medicine suggested that this kind of expertise shouldn't be made by the forensic doctors. Were they right? The authors present, giving sustained arguments, reasons for this expertise to remain in the domain of forensic laboratory. In the same time, they also give several unadvisable reasons. One of them could be the unfriendly relationship between the members of the committee although the methodology of proceeding the document is very clear and logic. There are also some difficulties in the relationship between forensic medicine laboratories – diagnostically centers - penitentiary hospital and in the eligibility of the addresses received from the Court of Law. Some measures of improvement of the quality of these documents are proposed.

Keywords: Forensic expertise, Scientific and medical arguments, Expertal difficulties

Metodologia redactării expertizei medico-legale pentru întreruperea / amânarea executării pedepsei pe motive medicale este clar precizată în Regulamentul de aplicare a OGR 1/2000 precum și în Normele procedurale ale aceluiași act normativ. În fond, dificultatea acestei expertize și reținerea medicilor legiști de a o efectua nu rezultă din complexitatea medicală a cazurilor ci din consecințele multiple, cu mare impact social, ce decurg din concluziile pe care le stabilește expertiza. Atunci când se stabilește că persoana expertizată necesită întreruperea executării pedepsei sau amânarea acesteia, este de

Universitatea Oradea, Facultatea de Medicină și Farmacie

așteptat ca în perioada respectivă subiectul expertizat să fie preocupat de ameliorarea stării lui de sănătate dar, nu rareori, primul lui gând este să se sustragă de la efectuarea pedepsei și adesea să părăsească țara, așa cum avem deja câteva exemple celebre, mult mediatizate.

Câteva aspecte legate de rolul medicului legist în comisie trebuie știute și reamintite:

- medicul legist nu se substituie judecătorului atunci când împreună cu ceilalți membri ai comisiei de expertiză hotărăsc întreruperea sau amânarea executării pedepsei pe caz de boală. Pedepsa rămâne, ea va fi până la urmă efectuată, dar cu întrerupere sau mai târziu.
- responsabilitatea concluziilor este împărțită, în ultimă instanță între toți cei care semnează expertiza după cum urmează: medicii specialiști pentru diagnosticul și tratamentul recomandat, medicul de penitenciar care cunoaște posibilitățile de tratament a rețelei sanitare a ANP, medicul legist care redactează actul ca atare și se asigură că la toate obiectivele formulate de instanță se poate răspunde pe criterii medicale obiective și în ultimă instanță medicul legist șef care își asumă sub semnătură concluziile expertizei.
- sunt boli a căror evoluție este în mod cert spre agravare și deces, situație în care din motive umanitare și de deontologie medicală, tratamentul bolnavului trebuie să primeze, față de orice altă măsură cu caracter social, ca de exemplu detenția.

Reținerea medicilor legiști de a efectua această expertiză este una de ordin subiectiv, dar care are la bază o realitate: nu toate comisiile din țară își desfășoară activitatea în baza acelorași criterii și lăsând deoparte orice criteriu de etică și deontologie văd în primul rând în subiectul examinat un delicvent, sau simulant și abia după aceea un pacient cu problemele lui de sănătate. Dacă, în plus, un membru al unei comisii mediatizează în sens negativ un caz soluționat de altă comisie desigur că efectul, lăsând deoparte aspectul nedeontologic, este total negativ din toate punctele de vedere.

Motivul de suspiciune și adesea neconcordanță între concluziile diferitelor comisii provine și din aspectul metodologic nefericit care precizează că la nivelul serviciilor județene de medicină legală se pot face maximum două expertize pentru amânare/întrerupere de pedeapsă, a câte maximum trei luni de zile fiecare după care urmează expertiza de la institutul de medicină legală la care este arondat serviciul județean medico-legal respectiv iar în final expertiza de la INML București. Dacă pe această filieră apar diferențe de apreciere concretizate prin concluzii diferite, evident că undeva s-a greșit sau mai degrabă, pornind de la aceeași realitate medicală, doar „spiritul justițiar” a fost cel care a influențat hotărârea finală. Numeroasele inițiative de a organiza întâlniri de lucru, cursuri de perfecționare sau consfătuiri pe această temă pe care, la nivele diferite, medicii legiști care efectuează asemenea expertize au dorit să le inițieze, au rămas, din păcate, neconcretizate până acum.

Un alt motiv de reținere a medicului legist de a efectua expertiza este legat de relația profesională, nu întotdeauna armonioasă, cu medicul de penitenciar, bazată până la urmă pe interese neconcordante: medicul de penitenciar adesea dorește, din motive obiective (lipsa medicamentelor, numărul limitat de paturi din infirmerie, riscul unei evoluții nefavorabile), să se dispenseze de pacient prin transferul său într-un spital penitenciar sau prin întreruperea executării pedepsei, medicul legist este uneori supus din acest punct de vedere unei oarecare presiuni, el fiind mai degrabă înclinat să epuizeze toate investigațiile ce le impune cazul respectiv și abia după aceea să ia o hotărâre.

De asemenea, obținerea semnăturii medicului care a făcut o examinare medicală pentru o expertiză medico-legală de amânare/întrerupere a executării pedepsei este uneori o

problemă, cu toate că trebuie să i se reamintească medicului respectiv că, potrivit metodologiei de efectuare a acestui gen de expertiză, el nu semnează decât pentru diagnosticul și tratamentul pe care l-a prescris și nu pentru concluziile actului medico-legal.

În fond, singurul motiv pentru care medicii legiști pot avea obiecții referitoare la efectuarea acestui gen de expertiză este faptul că ei nu cunosc potențialul real de diagnostic și tratament al spitalelor penitenciare. Materialele primite se referă la posibilitatea generică a acestora de a asigura asistență medicală în diferite specialități medicale, cum ar fi, de exemplu, cardiologie, neurologie, chirurgie, etc., fără a ști însă concret ce servicii medicale pot ele oferi în aceste domenii.

Argumentele pentru ca această expertiză trebuie în continuare făcută de către medicii legiști sunt următoarele:

1. expertiza are un caracter interdisciplinar și necesită o sintetizare logică a tuturor informațiilor medicale obținute;
2. instituția medico-legală este echidistantă între celelalte instituții interesate în clarificarea situației medicale a unei persoane care nu este în libertate sau a cărei libertate este amenințată;
3. investigațiile medicale necesare diagnosticării bolnavului precum și toate documentele medicale referitoare la caz sunt la îndemâna medicului legist să le ceară și să le utilizeze, conform legii;
4. expertiza poate fi asistată de un expert medico-legal angajat și ar fi nelogic ca acesta să nu poată efectua și într-un cadru oficial acest gen de expertiză;
5. doar un medic legist care are prin formație o pregătire medicală multidisciplinară și o viziune exhaustivă asupra stării de boală a unei persoane poate sintetiza în concluziile unei expertize această realitate biologică. Concluziile se constituie apoi în probă științifică în actul de justiție.

Credem că unica întrebare la care suntem chemați să răspundem de către instanță, adică dacă boala poate fi tratată sau nu în rețeaua sanitară a ANP, deși valabilă, este insuficientă, limitativă și nu poate clarifica situația medicală, uneori complexă, a persoanei expertizate. De aceea, rolul medicului legist este de a explica argumentat judecătorului riscurile ce decurg din luarea unei decizii, oricare ar fi aceasta. Este în fond, o datorie etică și deontologică ce ține de exercitarea profesiei de medic aceea de a fi în sprijinul bolnavului indiferent de statutul său social.

Așa cum am arătat însă, este strict necesar ca întreaga rețea de medicină legală din țară să utilizeze aceleași norme în efectuare a expertizei dar mai important este ca toți medicii legiști să aibe o gândire medicală aplicată la caz și să lase deoparte subiectivismul legat de statutul social al pacientului. Acest lucru se poate face prin întâlniri sub formă de cursuri, consfătuiri sau simpozioane organizate la început pentru medici legiști și ulterior împreună cu medici din rețeaua sanitară a ANP dar și cu specialiști din domeniul justiției, adică procurori și judecători.